

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. III. Occulta Dei Prouidentia in distribuendis Statibus & vitæ
rationibus: & plurimum referre in Electionibus nostris eius præscriptum
sequi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

praebet in reddendis praemijs; eos vero, qui contra, quam oporteat, legerunt, puniet pro meritis, licet ipsa punitio sit ipsi grauis: quia optaret potius occasionem habere, promissum praemium omnibus reddendi. Ad quod distinctius explicandum, cum de bonis loquitur, ter repetit, quod futurus sit cum ipsis *Sanctus, Innocens, & Electus*: cum vero loquitur de improbis, semel tantum dicit *peruerteris*, hoc est, eris eis terribilis: qua sententia prouocatos ad eam sortem eligendam: in qua ipse desiderat liberalitatis & misericordiae suae diuitias ostendere; alteram vero fugiendam, in qua ostendet iram, & seueram suam iustitiae thesauros.

*Christus eius
suo bonus,
ex nostro
instus.*

CAPVT III.

OCCULTA DEI PROVIDENTIA IN DISTRIBUTIONIBUS STATIBUS & VITAE RATIONIBUS: plurimum referre in Electionibus nostris, eius praescriptum sequi.

DIVINAE Providentiae consilium in Statuum, Officiorum, vitaeque rationum inter homines distributione, adeo est occultum, ut praeter ipsum DEVM, nemo possit sufficientem eius rationem inuenire, quemadmodum mirifice perpendit Sanctus Gregorius, dum interpretatur interrogationem ipsius Dei, sancto Iob propositam: *a nunquid nosti ordinem caeli, & pones rationem eius in terra?* Ordinem caeli ait Sanctus Doctor, esse supremum Dei nostri consilium, ac dispositionem in gubernatione creaturarum, & ordinem quem Spirituale Ecclesiae caelum habet in suis Statibus, Officijs, & gradibus, a Providentia diuina distinctis, ac in varios homines distributis: quia hos vocat ad hunc Statum, illos ad alium; huic tale Officium vitaeque rationem tribuit; illi aliud officium valde diuersum: cuius rei nullus in hac vita rationem reddere potest. Quis enim (ait idem Sanctus Gregorius) intelligat, cur aliquis, qui vacare, & in quiete viuere appetit, innumeris negotijs implicetur; alius negotijs implicari desideret, & coactus vacet; alius celsitudinem & perfectionem bene viuendi appetere, vult, & valet, alius nec vult, nec valet; alius vult, & non valet; alius valet, & non vult? Docet enim experientia, aliquos viros, & mulieres desiderare continentiam seruare, & tamen quasi coactos coniugium inire; alios vero matrimonium inire cupientes, quodammodo cogi vitam continentem ducere. Alios cupientes esse Religiosos, non inuenire viam, qua mundum relinquunt; alios cupientes in mundo manere, inueniunt se quodammodo cogi, ut illi

Isb. 29. moral. cap. vii.

Iob. 38. 33.

*Ordo cali
Vocationu
diuersitas.*

cc

cc

cc

delectat.

deferant, & fiant Religiosi. Aliquem ambire dignitatem, nec tamen con-
 qui: alium verò, qui illam horret, rapi quodammodo ad eam suscipiendam:
 & ex duobus, qui eandem ambiunt, aut fugiunt, alterum fieri voti compo-
 tem, alterum viam non inuenire, qua fiat. Quod totum dubio procul, non
 casu euenit, sed consilio & ordinatione cœlesti: Cuius rei radius quidam
 & insinuatio ponitur in sacro Euangelio, in quo legimus: duos homines
 voluisse sequi Christum, & cum eo semper manere: Christum verò vtrum-
 que dimisisse, dicentem alteri, *b se non habere, ubi caput reclinaret*: alterum ve-
 rò iubentem, *c redire in domum suam, & narrare, quanta sibi fecisset Deus*: Con-
 trà verò duorum aliorum exultationem, quam prætexebant, ne statim i-
 psium sequerentur, non admisisse, nec passum alterum illorum *d primum ire,*
& sepelire Patrem suum; nec alterum *ire domum*, vt de suis rebus disponeret;
 sed vtrumque iussisse, statim ipsum sequi.

HORVM euentuum ac distributionum, & similiarum aliarum causam non
 potest homo plenè assequi, nec expedit temerè illam inquirere: sed facis
 nobis esse debet nosse, quòd omnia disponantur à prouidentia Patris infi-
 nitè sapientis, potentis, ac iusti; attendentisquæ ad bonum filiorum, vt illis
 & Statum & vitæ rationem magis ipsis conuenientem tribuat; id quæ maio-
 ri multò amore, quàm Parentes carnales potuissent illis prospicere: ac pro-
 inde rectum omninò est, illius bonitati fidere, & humiliter subijcere nos om-
 nibus, quæ in sua Ecclesia, & in membris eius disponit. Et ob hanc cau-
 sam Scriptura diuina loquens de capillis Dei, qui excelsas eius cogitationes
 significat (vt supra est dictum) nunc dicit esse *e nigros quasi coruos*: nunc *candi-
 dos tanquam lanam albam, & tanquam niuem*: ad significandum (vt perpendit
 Theodoretus) quod ipsius consilia ac dispositiones sint nobis occulta, &
 incomprehensibiles; in se ipsis tamen puræ, sanctæ, & optime ad scopum
 directæ. Et quamuis causam assequi non possimus, cur disposuerit in cor-
 pore suo mystico, hos esse tanquam pedes, illos tanquam oculos, & alios
 tanquam caput: id tamen certò nouimus, eum in hac distributione sanctum
 esse, ac sapientem, & rectè rem totam disponere. Infinita enim sua sapientia,
 Status omnes nouit, vitæque rationes, quas ipsius filij habere possunt, tam
 viles quàm perniciosas: & omnipotentia sua eadem facilitate potest hos
 atque illos dare. Qui, cum eos diligit tanquam Pater, sperare de infinita
 ipsius charitate debent, eum ipsis daturum Statum & officium, quod magis
 illis rompetit: præcipuè si hac confidentia id petant; sintque fideles, & sub-
 iecti beneuolæ ipsius prouidentia, consilijs ac dispositionibus. Et licet ve-
 rum sit, ipsum in hac distributione non solum ad priuatum cuiusque bo-
 num, sed ad vniuersale totius Ecclesiæ ac Reip. attendere, cum sit vniuer-
 salis gubernator, & generalis Statuum omnium Officiorum, ac ministeriorum

pro-

b Luc. 4. 58.
 c cap. 8. 39.

d Cap. 9. 60.
 62.

Capilli Dei
 nigri &
 Candidi.
 Cap. 2. ad fi-
 nem.
 e Can. 5. 72.
 f Apoc. 1. 14.
 In cap. 5.
 Cant.

Iudicia Dei
 occulta, sed
 iusta.

prospector ac distributor; ideoque ad ipsum spectet eligere & vocare homines ad illa aptos: nihilominus aded est eius providentia diuina sublimis, vt nihil communi bono subtrahendo, etiam particulari prospiciat; & sine huius incommodo communi bono provideat: Et ita vniuersale Ecclesie commodum est illi curæ, vt non sit cum particularium detrimento: & contra ita bonum particularium curat, vt in vniuersalis boni ipsius Ecclesie detrimentum non cedat. Ideoque certam licet habere fiduciam, quod occulta diuinæ providentiæ iudicia non solum *iusta* sint in se ipsis, sed nobis etiam commoda & *vtilia*: modò ei nos subiiciamus, ac sinamus duci per viam ab ipso nobis designatam. Nec solum vtilia erunt, sed *in-cunda* etiam, & propensionis ac facultatibus, quibus nos præuenit, valde accommodata: vt enim chirothecæ fiunt, vt manibus sint accommodatæ, & vaginæ gladio: ita Status & officium, vitæque ratio, quam Deus ipse distribuit, veniunt iuste & aptè ad mensuram recipientis in bonum ipsius animæ, modò providentiæ diuinæ cooperetur. Quia enim optime ipse nouit, quid cuique magis conueniat, id magna liberalitate & misericordia cuique largitur. Et cum nullum oneret supra vires: tantam omnibus dat gratiæ suæ, ac donorum cælestium abundantiam, quanta necessaria est, ad integrè explendum quod in iunctus Status & Officium requirunt. Quare diuina Scriptura (vt Sanctus Thomas aduertit) multos Sanctos in Statibus & Officijs inæquales, (quales fuerunt Beata Virgo, Sanctus Ioannes Baptista, Sanctus Srephanus, Apostoli, & alij similes) vocat *plenos* gratiæ, & Spiritu sancto: quia omnes plenitudinem acceperunt gratiæ & auxiliij, quam ipsorum Status & Officium requirebat, ad illud, sicut oportebat, obeundum, vt postea videbimus. Et hoc totum cadit sub diuinam prædestinationem in electis: quæ (vt initio primi Tomi dictum est) est consilium & idea quædam omnium mediocum, per quæ prædestinatus consequitur vitam æternam; quorum vnum ex præcipuis est Status, Officium, & vitæ ratio, quam habere ipsum oportet in Ecclesia & Republ. Christiana. Ac proinde varijs rationibus & vjjs de ea illi prospicitur, vt in multis exemplis, quæ proponuntur in horum Tractatum progressu, apparebit.

§. 1. *Quantum referat, diuina providentia ordinem sequi.*

EXPROPOSITA hætenus doctrina deducenda sunt præcipua huius materiæ monita & documenta. Hoc præiacto fundamento, quod inter omnes res humanas, quæ sub nostram electionem, libe-

Tom. 2.

D

ram

Deus publicum curat & particularium bonum utrumque sine alterius damno.

Deus se creaturis accommodat.

Job. 7. 10

Sancti pleni gratia pro status exigentia.

Electio status maximam momenti, expendenda sedulo diuina voluntati conformanda.

1. Status omnino sine auxilio intolerauimus.

2. Deus non tenetur dare auxilia extra suam uocationem.

ramque uoluntatem cadunt, nulla sit, quæ maiori consilio tractari debeat; nulla, circa quam diutius oporteat vigilare, quam circa *electionem Status*, uitæque rationem, quam sequi uelimus; omnes uias, modosque quaerendo ad cognoscendum, quid Deus uelit; eiusque prouidentiam amplectendum, in ea uocatione, ad quam nos uocat, uoluntatem nostram cum ipsius diuina conformantes; nostrumque iudicium, occultis eis iudicijs subiuciendo: licet eorum finem ac profunditatem non allequamur. Nam si bene attendamus, ex recta electione, magna ex parte dependet lætitia cordis nostri; conscientiam pax, profectus in spiritu, bona uitæ nostræ directio, & in uirtute perseverantia: & ut omnia semel dicam ipsa nostra saluatio. Contra uero ex huius electionis errore proueniet, ut tota nostra uita multas patiatur tristitias, turbationes in multis defectibus, & erroribus cum ingenti damnationis nostræ periculo.

D I C E N I M mihi, an aliquid sit magis periculosum, quam quod quis grauissimum aliquod onus sibi imponat, non habens vires & sufficientia auxilia ad illud portandum? aut quid sperari possit de ingenti aliqua ædificij mole super leui & falso fundamento exstructi? quæ igitur prudentia est, eum Statum amplecti, qui nec personæ tuæ qualitati, nec uiribus & facultatibus tuis conueniat, & respondeat: ex quo non possit aliud sperari, quam quod ipsum onus à te proijcias, corruatque ædificium cum iactura æternæ uitæ.

N A M, Si uerum est quod dicebamus, Deum Dominum nostrum fideles uocare ad eum Statum & Officium, quod ex paterna prouidentia illis constituit, tanquam medium valde accommodatum ad ipsorum salutem; offerens simul vires ad talia onera & obligationes ferendas: quod si diuina uocationi resistas, aliam teneas uiam: tu ipse certe portam cæli tibi occludis, filiumque mediocrium abscindis, quæ diuina prouidentia ad te saluandum constituerat. Et si alium amplectaris Statum, quam Deus sua uocatione tibi offert, imponis tibi onus, quod forte ferre non possis. Quamuis enim uerum sit, **D E V M** nulli denegare necessaria ad salutem consequendam auxilia: nostro tamen humano more loquendo liceret dicere: **D E V M** non teneri vires suppeditare ad onus portandum, quod ipse non imposuit; nec subsidia ad eum Statum, ad quem ipse non uocauit. Quæ enim fiducia auxilium petes à Deo ad calamitates, & afflictiones occurrentes in eo Statu, quem, ut tuam sequereris uoluntatem, contra ipsius diuinam elegisti; aut quomodo habebis animum ab eo petendi, ut eruat ex periculis, in quæ incidis in Officio, quod sola tua ambitione, nihili faciens uocationem diuinam, obtinuisti? iure enim respondere tibi poterit, ut pro auxilio recurras ad eum, qui te uocauit; & ut ab angustijs, & anxietatibus liberet,

qui

qui te in illas conecit. Ita euenit Israelitis, cum de Deo conquererentur, dicentes a: *Deus meus, cognouimus Sanctum nomen tuum, cur nos deseruisti in angustijs nostris tempore scilicet nostrarum calamitatum?* quibus ipse Dominus per Oseam Prophetam respondit, *proiecit Israel bonum, inimicus persecuetur eum. Ipsi regnauerunt, & non ex me: Principes exsisterunt, & non cognoui.* quibus verbis conqueritur etiam ipse Dominus de suo populo, quod Reges sibi elegisset, ipso inconsulto: & de ipsis Regibus, quod populi gubernationem per tyrannidem & ambitionem sibi usurpassent, non vocati, nec electi ipsius nomine. Et hanc adfert causam, cur ipsis afflictis non subueniat, nec eripiat ex periculis, & malis, quibus premebantur. Et quod maiorem adfert admirationem, illud est, quod vnus ex Regibus, de quibus Deus conqueritur, erat Ieroboam, quæ *Ahas* Propheta ex parte ipsius Dei, nominauit Regem decem tribuum Israel, relicta vna tantum filio Salomonis: & nihilominus dicit ipse Dominus, *ipsi regnauerunt, & non ex me.* Nam (vt notat Sanctus Cyrillus) quædam facit Deus, ita diuina sua providentia illa constituendo, quia placent illi: sicut elegit Dauid in Regem Israel; & Apostolos vocauit ad Apostolatam, Et qui hoc modo vocantur, non intrant propria sua voluntate, sed ipsius Domini illos eligentis & vocantis: & his subuenit fauetque prospiciendo de omnibus necessarijs, vt vocationi suæ respondeant. Sed alia quædam facit idem Deus, non nisi ea permittendo in pœnam peccatorum: quemadmodum ad puniendam peccata Salomonis, permisit decem tribuum Israel eligere sibi in Regem Ieroboam, qui propria sua voluntate in electionem consensit. Quod verò Deus illum designauerit in Regem, id fecit acquiescens eius Tyrannidi & superbiam, in finem prædictum. Hac ratione plurimi intrant in diuersos Status & Officia, tam Ecclesiastica, quam secularia, non electione & vocatione propria ipsius DEI, nec ab ipso providentia eam dirigente; sed merè permittente in pœnam peccatorum propriorum, aut aliorum, annuendo scilicet ipsorum ambitionibus, cupiditatibus, & voluptatibus, quia ipsi eas eligunt, ad propriam suam damnationem. Et qui ita intrant in aliquem Statum, quamuis videantur à Deo eligi, id tamen non ita est: sed ipsi potius sese immittunt: propriaque voluntate, consilio & electione, in talem Statum & Officium ingrediuntur: quare sibi impudent, quidquid mali euenit: quod vt plurimum est valde magnum. cum enim non ingrediantur per portam diuinæ vocationis; sed ambitionis, auaritiæ, & voluptatum; quamuis religionis pallio, honestatis, aut necessitatis coopertas, intra breue tamen tempus, laruas hæc, & virtutum speciem deponentes, expansis velis nauigant, ad praua sua desideria explenda, donec impingant in scopulum aliquem infelicitis alicuius euentus, qui fructus est cæcæ eorum electionis. Nolo hic hæere in

2 Osea 8. 2.

Quæ quis miratus hæc excidat.

In Osea 8.

Deus quosdam vocat, quia voluit

Infelix pro-
pria electio.
Cap. 17.

Vocati pere-
unt, quid
fiet se inge-
rentibus?
b Mar. 15. 1.

c Sapie. 4. 3.

Rarum est
ut prava e-
lectio bene
cedat.

d Ioa. 6. 71.
e c. 17. 12.

Añuum 6. 5.

Prudenter
elige.

referendis infœlicibus euentibus matrimoniorum, vel inordinata tantum affectione initorum; & gubernationum tyrannicè vsurpatarum; & Officiorum ex ambitione sola quæstorum: eò quòd Scripturæ tam diuinæ quàm humanæ plenæ sint infortunijs, quibus DEVS huiusmodi electiones punit: & quotidiana experientia ad oculum nobis proponit huiusmodi multa. Et in proximo Tractatu, qui est de Tentationibus, licebit videre innumera damna, quæ in huiusmodi electionibus adfert ambitio. Id solum nunc perpendamus: si verum sit, sicut reuera est, aliquos vocatos & electos à DEO, à cuius manu Statum & Officium acceperunt cum talento & facultatibus sufficientibus ad suas obligationes explendas, tandem sua culpa perijsse (quemadmodum perierunt Saul, Iudas proditor & alij similes:) mirum non esse, quòd pereant illi, qui proprio motu, nullo DEI neque rationis respectu habito ad illa se ingerunt: possumus enim meritò timere ne sententia illa nostri Saluatoris illos comprehendat, quæ dicit: *b Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cœlestis, eradicabitur.* Et vt Sapientia diuina dixit, *spuria vitulamina, siue adulterinæ plantæ, quæ non in veritate, sed in mendacio fundantur, non dabunt radicetas; ideoque & si in ramis in tempore germinauerint, infirmis posuæ, a vento commouebuntur, & eradicabuntur ex loco, in quo ab adultero suo affectu excitati, sese collocarunt.*

SECTO DEI misericordiam valdè esse magnam, ac scire ex nostris malis elicere bona, & ex erroribus veritates: & ita crediderim, aliquos non recta via Statum elegisse, & Officium obtinuisse, qui tamen errorem & culpam suam animaduertentes, voluntatem prauam tandem mutarunt; & fuerunt à Deo adinti, & ab eius misericordia protecti. Sed qui huic misericordie in-nixus, suam electionem clausis (vt dicitur) oculis faceret, non censeretur prudens. Nam id est commune & ordinarium, vt ex vocatis & electis à Deo ad huiusmodi Status & Officia plurimi proficiant: sed ex non ita vocatis, plurimi pereant. Scimus ex *d duodecim Apostolis*, à Christo Domino nostro electis, *Iudam* solum commutatum in *Diabolum* eperijsse: at ex duodecim à dæmone electis ad suos Status, vix vnus ad Christum reuertetur: & ex septem *Diaconis*, quos Apostoli nominarunt, solus *Nicolaus* ab accepta veritate apostatauit: at ex septem inaniter à mundo electis ad sua Officia, vix vnus ad bonum finem perueniet. Ex quo concludo, quod initio proposui: in nulla re debere nos maiorem curam ac diligentiam adhibere, quàm in eligendo Statu & vitæ ratione, quam sequi debeamus; vt electio nostra recta sit, diuinæque voluntati ac vocationi, qua ille nos vocat, conformis.

§. 2. *Quid illud sit, in quo censemur Diuinae prouidentiae ordinem sequi.*

SVPEREST vt fufius explicemus ea, quae ex nostra parte funt facienda, vt conſilium, & ordinem prouidentiae diuinæ ſequamur. Quae omnia ad tria praecipua capita reuocabimus. *Primum* eſt, vt pura & recta ſit intentio in hac Statuum & Officiorum electione, ne ſcil. tendat in prauum ambitionis, cupiditatis, aut ſensualitatis finem; ſed bonum aliquem ad Dei gloriam, ſalutem & vtilitatem noſtram, aut proximorum noſtrorum. *Secundum* vt apta ſemper media applicemus, quae ſcil. Dei voluntati, rationi, & prudentiae ſunt conformia: excludantur vero illicita omnia, & quae à diuinis & humanis legibus ſunt prohibita. *Tertium* eſt, vt in his omnibus non temerè aut ex paſſione & affectu vehementi, qui turbationem aliquam animae adferat, procedamus; ſed cum animi tranquillitate, prudentia, & maturitate exequendo, quod ſcriptura diuina monet: *iuſte quod iuſtum eſt perſequeris, vt viuas ſaluciter vitam hanc temporalem, & gratiae; & poſtea conſequaris aeternam.*

QUANDO tria haec in tuis electionibus, & animi votis ſeruaueris, exitum quem in eis habueris, iudicare poteris ſignum diuinæ voluntatis, eiusque prouidentiae erga te conſilium: ſiquidem ipſe dixit, *beatus quæſiue primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & haec omnia adiuuentur vobis.* Si enim Statum aliquem, Officium, aut dignitatem in Rep. quæras, aut bona aliqua temporalia ad vitam ſuſtentandam, idque praecipue dirigas in eum finem, vt Deus regnet in te per ſuam gratiam; & tu poſtea cum illo in eius gloria: & ſi media, quae adhibes, & modus, quo vteris, omnia ſunt conformia iuſtitiae huius regni, legibus ſcilicet, praecipis, & conſilij eius, conſidere poteris, Deum bonum exitum daturum tuis conatibus, ſi tibi ad caelum conſequendum expediat. Et quamuis totus mundus, & ipſe infernus impedire id conentur, non praualebunt, ſi Deus id tibi concedere ſtatuit: quod ſi reipſa impediuerint, ſignum tibi certum eſſe debet, non placuiſſe Deo, vt tibi daretur, eò quod tibi non expediret: ac propterea noluit obicem illum remouere.

HANC REM praclaris quibuſdam exemplis ex diuina Scriptura petitis illuſtremus. Cupiebat Iacob ducere Rachelem in coniugem, ad quod obtinendum, media adhibuit uſitata & recepta, dicens Laban eius parenti, *ſeruiam tibi pro Rachel uſta tua minore ſeptem annis.* Quibus elapſis decepit eum Laban, tradens ei filiam natu maiorem, quae Lia appellabatur, permittente Deo hanc eius deceptionem, eò quod hoc ei coniugium magis tunc expediebat, quam cum altera, quam optabat. Qui poſt ſeruitium ſeptem

Triã requiſita Ele-
ctionis.

1.
Intentio
pura.

2.

Apta media

3.
Prudentia.

a Deut. 16.
10.

b Mat. 6. 33

1.

Sic Iacob
Liam.

c Gen. 29. 18.

aliorum

aliorum annorum tandem voti factus est compos, & accepit etiam Rachel quia vidit Dominus id tunc fore illi utile.

2.
Opes acci-
pir.

Id Gen. 30. 32.

Gen. 31. 8.

Gen. 30. 43.

Diligētibz
Deum om-
nia coope-
rantur in
bonum.

3.
Ioseph resi-
gnatus.
g Gen. 37.
9. 28.

Lib. c. Mo-
ral. c. 12.

h Cap. 4. 8.
i Cap. 50. 20.

Abstinēt
malis rōe
dys.

ET paulò post cupiens idem Iacob aliquas terrenas facultates acquirere, quibus filios & familiam sustentare posset, pactū inijt cum Laban, quod per annos aliquot vellet illi seruire, sed acciperet pro mercede, d *quicquid ex grege vnus coloris, siue albi, siue nigri nasceretur variis coloris.* Quo pacto inito, tollens Iacob virgas quasdam, ex parte decorticatas, posuit coram omnibus tempore conceptis: deditque Deus huic industriā, vt cūm virgæ ponerentur, semper oves parerent diuerso colore resperfas. Et cūm pœniteret ipsū Laban huius pacti aliudque contrarium iniret, vt quidquid, albi coloris nasceretur, acciperet ipse Iacob: tunc non adhibitis virgis decorticatis, totus grex prodibat albus. Et quamuis e *Laban decies hoc pactum mutasset*, toties tamen successit res ex voto ipsi Iacob: & sic *editatus est ultra modum.* Ita enim diuina prouidentia disposuerat. Et quoniam diuitias ipse in bonum finem quærebat; mediāque apta adhibebat, totam fiduciam in Deo collocando: habuit eius desiderium felice exitum,

In His exemplis resplendet quiddam magnā consolationis pro ipsis iustis, quibus aliena peccata nunquam nocent, nisi eorum sint participes: nec poterunt diuinā prouidentię decreta in suorum fauorem impedire; nam potius solet D E V S prauos peccatorum conatus conuerrere in media apta, ad consilia sua in Iustorum fauorem exequenda, quemadmodum vsus hic est fraudibus Laban, vt in ipsius Iacob bonum cederent,

QVOD etiam adhuc clariùs apparebit in stupendo exemplo Patriarchę Ioseph, quem prouidentia diuina designauerat, vt esset aliquando Vice Rex Aegypti, cui adhuc iuueni id in somnijs reuelauit, quod somnium, cūm suis *g fratribus* aperuisset, acceperunt illi ex eo occasionem, vt ex inuidia conarentur impedire diuinę prouidentię consilia, ideoque illum tanquam mancipium *vendiderunt* in Aegyptum. Sed (vt S. Gregorius expendit) media, quę illi adhibuerunt, vt fratrem suum *humiliarent*, conuertit Deus in media quibus *exaltaretur*: quare malitia & inuidia fratrum nihil nocuit ipsi Ioseph, sed potius fuit ex vsu prouidentię diuinę, vt fieret quod decreuerat. Quod optimè ipse Ioseph intellexit, & aperte fassus est, cūm fratribus dixit: *h non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum, i Vos cogitastis de me malum: sed Deus vertit illud in bonum, vt exaltarei me, sicut in presentiarum certis,*

SED vnde tantum bonum huic Patriarchę, nisi quòd diuinę prouidentię confiderit; & se ab ea duci permiserit? nunquam enim voluit vlla mala media admittere, aut adhibere ad consequendam dignitatem, quam D E V S illi reuelauerat: ideoque Deus ad manus illi obrulit, non cogitanti, ea quę,

futura

futura erant efficacia, ad illam consequendam: quemadmodum diuina Scriptura insinuat cum dicit: *Joseph in tempore angustie sue. Custodiuit mandatum, & factus est Dominus Aegypti*, significans, id totu ei propterea cuenisse, quod securus fuerit cum perfectissima obedientia, consilium & dispositionem prouidentiae diuinæ.

Idem euenit valde excellenter Dauidi Regi qui etsi nouerat, se à Deo electum in Regē post Saulem; experiretur autem ipsius Saulis in se odium, quo vitā illi auferre moliebatur: nihilominus ipse nunquam voluit mala media adhibere, vt voti compos euaderet. Nam licet non defuerint occasiones, in quibus potuisset Saulem occidere; & ipsius milites id illi suaderent, noluit tamen id vnquam facere, sed omnia diuinæ prouidentiae commisit. Et quānis eius amuli in persecutionibus eum tentarent, ac dicerent: *vade, seruis Diis alienis*; nunquam illis annuit; sed fideliter in obsequio Dei perseverauit, donec Deus regnū in manibus eius posuit, per ea media, quæ ipse minus cogitabat, nihil interim prætermittens eorum, quæ facere debebat.

OPERÆPRETIVM tamen est aduertere, duobus his clarissimis viris *Josepho & Dauidi*: magna patientia & longanimitate opus fuisse, eò quod prouidentia diuina soleat interdum moras trahere, & postquam Officiū aut dignitatem promittit, differre diutius executionem: permittens aliquoties ex eadem promissione accipi occasionem differendi executionem, propter impedimenta, quæ eius causā exoriuntur. Et qui cum Deo Domino nostro agit, & aliquid ab eo obtinere desiderat: non debet multum festinare; sed resignare se ipsum, ac subijcere, vt moras patienter sustineat, memor sententiæ Prophetæ dicentis: *si moram fecerit, expecta eū, quia veniens veniet, & non tardabit*, tēpore scilicet opportuno, & *Isaiæ* dicentis: *n qui crediderit, non festinet*: & *Sapiētis*: *o qui festinus est pedibus, offendet*: & ita offendēdo cursū ipsū interrūpit, & solet perdere brauiū. Præterea tempus ipsum magnus est magister; & multa media manifestat, quæ antea erant occulta, aut ipse Deus potius tēporis decursu, ea sensim ostēdit, & indicat: vult enim ipse omnia fieri cū quiete: & propterea dixit *Ecclesiastes*: *p omni negotio tēpus est, & opportunitas, sed multa tamen est hominis afflictio*, volentis res extrahere, & habere extra suum tempus & opportunitatem; & præcідens fructum immaturum, non capiet ex eo vtilitatem, sed acerbitatem, qua dentes ipsius ligentur. Nam quemadmodum diuina prouidentia, certa tempora constituit, in quibus arborum fructus maturecant: ita etiam constituit ad expedienda & perficienda negotia, ad suam gloriam suorumque electorum destinata.

D E N I Q U E ex his quæ diximus, constat etiam eos diuinæ ordinationi ac prouidentiae resistere, qui rem aliquam negligunt, earum, quæ nos cum illa conformant, siue quod in obliquum & malum *finem* tendamus,

siue

1. Mach. 2. 30

4. 1. Reg. 26. 20. Dauid confidens Deo.

5. Patientia est necessaria.

in Hab. 2. 3. n Isai. 28. 16. o Prou. 19. 2

p Eccles. 8. 6. Tempus est magnus magister.

Finis, media
& modus
attendenda

1. Reg. 23.
13.

Saul inobe-
dientia in-
currit quod
timebat.

1. Reg. 2.
30.
Sic & Heli.

siue quod *media* adhibeamus illicita & prohibita; aut denique malus adfir-
modus, eò quod patiamur, nos à passione & inordinata affectione raptari,
neglectis interim circumstantijs, quæ deberent opera nostra comitari. Et
qui hanc tenent viam, impediunt (quod in se est) bonum, quod providentia
diuina ipsis volebat tribuere; faciuntq; iacturam magnam, quam eadem pro-
uidentia diuina permittit in pœnam peccatorum ipsorum. Quemadmo-
dum facile videri potest in euentis infelicibus studiorum & conatum
Saulis: eò quod mala media adhibuerit ad regni sui conseruationem, ne-
glectis Dei consilijs & mandatis, vt iudicium proprium sequeretur. Nam
cum Samuel Propheta ex parte Dei illum monuisset, vt expectaret in Gal-
gala cum populo per septem dies, vbi essent oblaturi holocausta, antequam
Samuel perueniret in die septimo, videns Saul, quod populus dilaberetur,
ipsemet obtulit suum holocaustum. q. *Cumq; compleisset offerens holocaustum:*
ecce Samuel veniebat, qui sciens, quid Saul fecisset, dixit illi; Stultè egisti, nec cuspe-
disti mandata Domini Dei tui, quæ precepit tibi. Quod si non fecisses iam nunc præ-
parasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum, sed nequaquam re-
gnum tuum ultra conseruet. Quæ fuit Dominus sibi virum iuxta cor suum, & præ-
cepit ei Dominus, vt esset Dux super populum suum, eò quod non seruaeris, quæ præ-
cepit Dominus. quare, si Saul secutus fuisset diuinæ providentiæ consilia, re-
gnum eius confirmatum fuisset in perpetuum, sicut facere decreuerat: sed
quoniam, illis neglectis secutus est proprium iudicium, deditque locum
humano timori, quod populus eum esset deserturus, fuit verè à Deo reie-
ctus, & à populo desertus, & in idem damnum incidit, quod timebat: quod
Deus intercidisset, si Saul ipsius dispositionem ac directionem fuisset secu-
tus. Et qui septem constitutos dies ferè expectauerat, voluit tempus à Deo
pro holocausto præscriptum, præuenire, & per se ipsum, Samuele non ex-
pectato, offerre. Et quia festinauit, offendit, ex quo ita est lapsus, vt nunquam
amplius caput erexerit. Et idem dixerat prius Deus Heli Sacerdoti tre-
mendis his verbis: *loquens locutus sum & statueram vt domus tua, & domus*
Patris tui ministraret in conspectu meo vsque in sempiternum. Nunc autem absit hoc
à me: sed quicumque glorificabit me, glorificabo eum: qui autè contemnit me, erit
ignobilis. Et suscitabo mihi Sacerdotem fidelem, qui iuxta cor meum, & animam meam
faciet, & ambulabit coram Christo meo cunctis diebus. Quæ sententia aperte in-
dicat, pertinaciam nostram & inobedientiam in causa esse, cur Deus decreta
& consilia sua immutet: non quod in ipso sit reuera aliqua mutatio, sed in
nobis. Eius enim decretum fuit, statum nobis, & honoratum officium cō-
ferre, & nos in eo conseruare; ita tamen, vt nos ipsius directioni subijcia-
mus, & exequamur voluntatem. Quando autem ex malitia & ambitione
nostra eius directioni nos subducimus, decretum illud suum mutat in
pœnam

pernam nostræ culpæ: nam vt honorat, ipsum honorantes; ita iustissimè de-
 lerit, ipsum deserentes. Si igitur Deus absolutus est omnium Statuum,
 Officiorum, ac dignitatum Reip. Dominus, multò magis quàm omnes Re-
 ges, & mundi Monarchæ; & in manu sua habet, distribuere Statum altio-
 rem & demissiozem; Officium honoratum, & abiectum; & fœlicem aut in-
 fœlicem editum per media à se constituta: quæ maior amentia esse potest,
 quàm resistere voluntati Dei ad eò potentis; eiusque constituta media con-
 culcare? num existimas, te scire, aut posse plus quàm ipse Deus? aut persua-
 des tibi, consilia tua ipsius consilijs præstare? aut posse te contra illa præua-
 lere? *Quis* (ait Iob) *resistit ei, & pacem habuit?* & quis poterit diuinam eius
 prouidentiam effugere? si enim eam fugias, quà bonos prosequitur: com-
 prehendet te, quà punit improbos. Et nisi te ei directioni subijcias, quam
 exhibet tanquam *Pater*: incidet inuitus in eam, quam gerit, vt iustus *Index*,
 qua ultionem sumet de pertinacia & proteruia tua.

CAPVT IV.

DEI PROVIDENTIA CIRCA VARIAS IN-
 clinationes, talenta, & vocationem ad varios
 Status.

IRABILIS omninò est prouidentia diuina in adhibendis
medijs, quibus varios Status, Officia, vitæq; rationes, quæ
 sunt in Ecclesia, & Rep. Christiana hominibus distribuit.
 Horum mediolorum quædam sunt *naturalia*, ad ipsum cor-
 pus vel animam pertinentia; alia *supernaturalia* addita ipsi
 naturæ à misericordia diuina: & similiter quædam de-
 pendent à libero nostro arbitrio & industria; alia verò illam *precedunt*:
 quia diuina prouidentia lolet multò antè de ijs prospicere; & ab ipsa *nati-*
uitate eis distribuere ea res, quæ disponant ad Status & Officia, quæ illis
 tribuere cogitat. Quarum rerum *dua* sunt magis insignes, & vniuersales:
propensio scilicet & *talentum*; applicatio & ingenium ad Statum & Offi-
 cium accommodatum, a *disponens* (vt Sapiens dixit) *omnia suauiter*, propter
 propensionem; & *fortiter*, propter talentum. Quare vt Author est naturæ,
 distribuit hominibus varias inclinationes & talenta naturalia, vt appli-
 cent sese, & addicant diuersis Reip. Statibus & Officijs; eaque præstent, hinc
 cum *delectatione*, quia ipsorum propensioni sunt conformia; inde verò
 sufficienter ac *perfectè*, propter talentum, quoad ea præstanda habent.
 Et quamuis sint gemelli fratres, sicut b *Esau & Iacob*: variæ tamen erunt

Voluntati
Dei quis re-
sistit!

Iob. 9. 4.

Deus pa-
ter aut lu-
den.Media va-
ria vocati-
onum.Propensio &
talentum.
a Sapi. 8. 1.

Gen. 25. 27